

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**ODGOVORI NA PITANJA BANAKA U VEZI SA PRIMJENOM
ODLUKE O MJERAMA ZA JAČANJE FINANSIJSKE INKLUZIJE I
ODRŽIVOG POSLOVANJA BANKE
(„Službene novine Federacije BiH“, broj: 85/23)**

Datum odgovora:	05.02.2024. godine
Područje:	Održivi paket usluga za finansijsku inkluziju
Tema:	Član 3.
Broj pitanja:	1
Pitanje banke:	<p>1) Na koji način će banka vršiti izračun mjesečne naknade za vođenje računa finansijske inkluzije? Naime, članom 4. Odluke definisano je da iznos mjesečne naknade koji banka može naplatiti za održivi paket usluga za finansijsku inkluziju iznosi najviše 0,3% prosječne mjesečne neto plaće u FBiH za prethodnu godinu, izračunatu na godišnjem nivou. Da li navedeno podrazumijeva da banka može svake godine utvrđivati iznos mjesečne naknade prema klijentima, a uzimajući u obzir visinu prosječne mjesečne plaće u FBiH za prethodnu godinu?</p> <p>2) Da li je ispravno razumijevanje banke da kod ovih računa, za 10 transakcija, do kumulativnog iznosa 10.000 KM, banka ne zaračunava naknadu za procesiranje transakcija (naknada za UPP naloge po transakciji), dok za sve ostale transakcije po istom računu, a koje prelaze navedene limite (broj, iznos), banka može naplatiti naknadu u skladu sa važećom Tarifom naknada? Dodatno, da li navedeno uključuje i unutarbankovne i vanbankovne transakcije? Da li je ispravno razumijevanje da se bez naknade za navedenih 10 transakcija u kumulativnom iznosu do 10.000 KM odnosi na transakcije procesirane digitalnim putem ili uključuje i transakcije koje se procesiraju na šalterima banke?</p> <p>3) Imajući u vidu odredbe o osnovnom računu, otvoreno je pitanje kome je namijenjen paket usluga za finansijsku inkluziju i na koji način će banka implementirati ovaj račun u korelaciji sa osnovnim računom za fizička lica? Na koji način će banka ispoštovati obavezu u skladu sa Odlukom – da li se adekvatnim smatra da banka ima ovaj paket</p>

	<p>usluga u Katalogu proizvoda kao jedan od proizvoda, bez obaveze da isti obligatorno nudi pojedinim kategorijama klijenata?</p> <p>4) Budući da se paket usluga odnosi isključivo na fizička lica koja tretira Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga („Sl. novine FBiH“ br.31/14), da li uvođenje novog proizvoda/paketa usluga treba biti omogućeno što širim kategorijama klijenata kao što su socijalne kategorije, umirovljenici, studenti, mladi, kategorijama s nižim primanjima i drugim kategorijama koje imaju manje mogućnosti finansijske inkluzije ili je banka obavezna nuditi ovaj proizvod svim klijentima bez obzira na godine, status zaposlenja ili socijalni status?</p>
<p>Odgovor FBA:</p>	<p>1) Vežano za pitanje iznosa mjesečne naknade koji banka može naplatiti za održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, navedeno podrazumijeva da banka može svake godine utvrđivati iznos mjesečne naknade prema klijentima, uzimajući u obzir visinu prosječne mjesečne plaće u Federaciji BIH za prethodnu godinu.</p> <p>2) Održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, između ostalog, obuhvata 10 naloga mjesečno za izvršenje plaćanja u unutrašnjem platnom prometu do kumulativnog iznosa od 10.000 KM (transakcije žiro kliringa), što uključuje i bezgotovinske platne transakcije obavljene putem internet bankarstva, mobilnog bankarstva i drugih oblika plaćanja u domaćoj valuti, a sve naknade koje nisu sadržane i prelaze limite definisane ovim paketom banka može naplaćivati u skladu sa važećim tarifama naknada banke. Također, navedeno podrazumijeva i unutarbankovne i vanbankovne transakcije. Održivi paket usluga za finansijsku inkluziju koji obuhvata definisanih 10 naloga mjesečno za izvršenje plaćanja podrazumijeva transakcije procesirane digitalnim putem i transakcije koje se procesuiraju na šalteru banke, a koje ne uključuju upotrebu gotovog novca.</p> <p>3) Održivi paket usluga za finansijsku inkluziju namijenjen je svim korisnicima finansijskih usluga i zadovoljava njihove osnovne potrebe na cjenovno pristupačan način, odnosno potiče razumno utvrđivanje naknada zasnovanih na stvarnim troškovima, uvažavajući naglašene potrebe finansijske inkluzije i održivog poslovanja, digitalizacije, te prilagođavanja potrebama korisnika finansijskih usluga. Navedeni paket ne uključuje korištenje gotovog novca. Članom 2. stav (1) tačka c) jasno je definisano da održivi paket usluga za finansijsku inkluziju ne podrazumijeva osnovni račun propisan Zakonom o unutrašnjem platnom prometu. Očekuje se da banka kreira novi održivi paket usluga u katalogu proizvoda ili modifikuje postojeći paket, koji će sadržavati sve usluge definisane članom 3. ove odluke, te da <i>aktivno</i> nudi korisnicima finansijskih usluga održivi paket usluga za finansijsku inkluziju. Članom 8. odluke propisano je da će banka polugodišnje transparentno na svojoj internet stranici objavljivati ponudu održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, a način na koji banka javno objavljuje informacije o ponudi održivog paketa za finansijsku inkluziju, zelenih proizvoda i proizvoda usmjerenih na društveno odgovorno finansiranje, Agencija je propisala Uputstvom za obavještanje o ponudi održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, zelenih proizvoda i proizvoda</p>

	<p>usmjerenih na društveno odgovorno finansiranje broj: 01-384/24 od 29.01.2024. godine. Agencija će, ukoliko ocijeni potrebnim, na svojoj službenoj internet stranici prenijeti objave pojedinačnih banaka u FBiH o navedenom.</p> <p>4) U skladu sa prethodno navedenim, očekuje se da banka nudi održivi paket usluga za finansijsku inkluziju svim klijentima bez obzira na godine, status zaposlenja ili socijalni status.</p>
Tema:	Član 3. stav (1)
Broj pitanja:	2
Pitanje banke:	<p>1) Podrazumijeva li ovaj stav i odobrenje i izmjenu iznosa dozvoljenog prekoračenja u okviru predmetnog paketa ili je uključeno samo revidiranje iznosa prekoračenja ukoliko je korisnik finansijske usluge ovu uslugu ugovorio i za istu snosio naknadu u skladu s Tarifom banke?</p> <p>2) Da li je potrebno imati zasebne proizvode koji će biti usklađeni sa odredbama Odluke (sasvim novi proizvod) ili je zadovoljavajuće modifikovati postojeće proizvode banke u skladu s predmetnom Odlukom?</p>
Odgovor FBA:	<p>1) Vezano za pitanje revidiranja uslova korištenja održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, odgovor je potvrđan, odnosno odobrenje i izmjena iznosa dozvoljenog prekoračenja vezanog za račun za plaćanje su obuhvaćeni održivim paketom usluga za finansijsku inkluziju.</p> <p>2) Odgovor na pitanje da li je potrebno imati zasebne proizvode koji će biti usklađeni sa odredbama Odluke (sasvim novi proizvod) ili je zadovoljavajuće modifikovati postojeće proizvode banke, sadržan je u odgovoru na pitanje broj 1. Očekuje se da banka kreira novi održivi paket usluga u katalogu proizvoda ili modifikuje postojeći paket, koji će sadržavati sve usluge definisane članom 3. ove odluke, te da <i>aktivno</i> nudi korisnicima finansijskih usluga održivi paket usluga za finansijsku inkluziju. Od banke se također očekuje da u okviru obavljanja svojih poslovnih aktivnosti primjenjuje principe društveno odgovornog i održivog poslovanja, te uvažava okolišne i društvene faktore prilikom donošenja poslovnih odluka. Shodno navedenom, banka bi u ponudi svojih proizvoda trebala imati kreditne proizvode koji će doprinijeti smanjenju negativnog utjecaja na okoliš, unaprijeđenju energetske efikasnosti, te podsticati projekte proizvodnje i/ili potrošnje obnovljivih izvora energije, kao i proizvode usmjerene na društveno odgovorno finansiranje.</p>
Područje:	Zeleni proizvodi
Tema:	Član 5.
Broj pitanja:	3
Pitanje banke:	Da li navedeni proizvodi moraju biti posebno izdvojeni u Katalogu proizvoda banke kao posebni proizvodi ili je dovoljno da standardni proizvodi, koji se već nalaze u Katalogu proizvoda, imaju istu namjenu kao „zeleni proizvodi“?

Odgovor FBA:	U cilju održivog poslovanja i transparentnosti, od banke se očekuje da unutar svog poslovanja nudi zelene proizvode propisane članom 5. ove odluke. Banka može kreirati nove zelene proizvode u katalogu proizvoda ili može izvršiti modifikaciju postojećeg proizvoda koji ima istu namjenu kao zeleni proizvod, definisan članom 2. tačka d) odluke, uz uslov da minimalno zadovoljava jedan od kriterija definisan u stavu (1) član 5. ove odluke.
Područje:	Društveno odgovorno finansiranje
Tema:	Član 6.
Broj pitanja:	4
Pitanje banke:	Da li bi se društveno odgovornim finansiranjem, moglo tretirati kreditne linije kod kojih postoji subvencioniranje kamatne stope?
Odgovor FBA:	Namjenski krediti za fizička ili pravna lica koji, između ostalog, imaju za cilj poboljšanje društvenog utjecaja, održivi razvoj, zapošljavanje, unapređenje društvene jednakosti i odgovornosti prema zajednici, zaštitu ljudskih prava i sl., a koji uzimaju u obzir socijalne i etičke faktore u svrhu zapošljavanja ili samozapošljavanja, povećanja uključenosti ugroženih skupina, edukacije, sticanja specifičnih vještina i znanja, smatraju se društveno odgovornim finansiranjem. Od banke se očekuje da u okviru obavljanja svojih poslovnih aktivnosti primjenjuje principe društveno odgovornog poslovanja i daje maksimalni doprinos održivom razvoju, što uključuje i saradnju sa lokalnim zajednicama u smislu podrške projektima za dobrobit zajednice, kao i da transparentno izvještava o svim proizvodima i aktivnostima. Ukoliko kod kreditnih linija postoji subvencioniranje kamatne stope od strane banke, isto se može smatrati društveno odgovornim finansiranjem.
Područje:	Izvještavanje o naknadama
Tema:	Član 9.
Broj pitanja:	5
Pitanje banke:	Na koji način će banke provoditi proces izvještavanja – odnosno, da li se isto odnosi na sve klijente ili samo klijente koji budu korisnici paketa usluga za finansijsku inkluziju?
Odgovor FBA:	Ukoliko banka kreira održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, a što se očekuje od banke, podrazumijeva se da banka izradi poseban izvještaj o naknadama definisan članom 9. ove odluke i dostavi svim klijentima koji su korisnici navedenog paketa.
Područje:	Opće pitanje
Tema:	-
Broj pitanja:	6
Pitanje banke:	Predmetnom Odlukom se na određeni način regulira zaštita korisnika finansijskih usluga koja je u osnovi već dovoljno regulisana posebnim zakonom, pa sa aspekta derogiranja propisa proizilazi zaključak da propis slabije pravne snage (Odluka) ima primat u primjeni u odnosu na propis veće pravne snage (Zakon). Nije od manjeg značaja niti činjenica da se predmetnom odlukom ograničava djelovanje banaka u smislu ograničavanja konkurencije na tržištu koje bi u tom pogledu trebalo biti slobodno, kao i da se određena

	<p>grupa banaka stavlja u neravnopravan položaj u odnosu na druge banke, što proizilazi iz definicije člana 7. stav 3. predmetne odluke.</p>
<p>Odgovor FBA:</p>	<p>Vežano za konstataciju da se odredbama ove odluke derogira Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga (u daljnjem tekstu: ZoZKFU), odnosno da propis slabije pravne snage (odluka) ima primat u primjeni u odnosu na propis veće pravne snage (ZoZKFU), a ukoliko se konstatacija odnosi na održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, napominjemo da cilj iste nije utjecaj na odredbe koje se odnose na ZoZKFU ili naknade banke, nego strukturiranje usluga u skladu sa trenutnim i budućim rizicima poslovanja banke, a što je u vezi sa pristupom korisnicima finansijskih usluga kojima se mora omogućiti pristup bankarskim proizvodima i uslugama koje zadovoljavaju njihove osnovne potrebe na jednak, cjenovno pristupačan, <i>odgovoran</i> i <i>održiv</i> način. Odredbama ZoZKFU uređuju se prava korisnika finansijskih usluga koje pružaju banke, mikro kreditne organizacije, davaoci finansijskog lizinga i trgovci, kao i uslovi i način ostvarivanja i zaštite tih prava, a članom 3. istog utvrđena su i isključenja od primjene ZoZKFU. S tim u vezi, predmet odluke i ZoZKFU nije isti, niti postoji kolizija ZoZKFU i podzakonskog akta. Odredbama ove odluke definišu se mjere jačanja finansijske inkluzije i održivog poslovanja banke, koje imaju za cilj i efikasno upravljanje rizicima kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, održivo poslovanje banke, održavanje stabilnosti bankarskog sistema, ekonomski rast i razvoj, kao i implementaciju okolišnih i društvenih faktora prilikom donošenja odluka i u redovnim poslovnim aktivnostima banke.</p> <p>Odluka ne može, niti je po pravnoj snazi nadređena ZoZKFU, te su banke dužne postupati u skladu sa odredbama odluke, utvrđenim ciljevima i odredbama iste, a po ZoZKFU kada se radi o djelokrugu koji isti pokriva. Ukoliko dolazi do dvojbe prilikom primjene navedenih pravnih akata, prednost u postupanju je u cilju izvršavanja norme ZoZKFU.</p> <p>Od svake banke, a posebno od banke koja je značajna po svom obimu, veličini, internoj organizaciji, vrsti i složenosti poslova koje obavlja, očekuje se da nudi održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, zelene proizvode i proizvode usmjerene na društveno odgovorno finansiranje propisane ovom odlukom. Zbog posebne uloge i odgovornosti ovakve banke u finansijskom i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti, očekuje se da ista razvije i nudi navedene proizvode. Nesporno, banke sa već značajnim tržišnim učešćem, po bilo kojem segmentu poslovanja, imaju veći utjecaj na tržišne prakse. Ovakav pristup u implementaciji ovih paketa usluga od strane prethodno navedene banke će podstaći i ostale banke da usvoje najbolje prakse i doprinesu održivom razvoju.</p> <p>U potpunosti odbacujemo konstataciju da propisane odredbe ograničavaju konkurenciju i da se određena grupa banaka stavlja u neravnopravan položaj u odnosu na druge banke. Odluka ne isključuje mogućnost zadržavanja postojeće strukture proizvoda i usluga koji u manjom ili većoj mjeri mogu biti odgovorni ili inkluzivni, međutim nespornost ili nedostatak potrebe za prilagođavanjem ili primjenom odluke koja upućuje na upravljanje postojećim ili novim rizicima može dugoročno dovesti banku u nepovoljniji položaj. Dakle, odlukom se potiče konkurencija, tržišna utakmica i prilagođavanje bankarskog sistema novim uslovima na tržištu, koji su nastali ili će nastati kroz materijaliziranje novih rizika, potreba klijenata, ili jednostavno promjena na drugim tržištima.</p>